

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

Sundhedsaftalen 2019-2023

Ramme for Sundhedsaftalen 2019-2023

Rammen for Sundhedsaftalen 2019-2023 er fastlagt i sundhedslovens §§ 204-205 og i Bekendtgørelse nr. 191 af 28. februar 2018 om sundhedskoordinationsudvalg og sundhedsaftaler med tilhørende vejledning.

Sundhedsaftalen er en politisk aftale, der indgås mellem regionsrådet og alle kommunalbestyrelser i Syddanmark, hvori der fastsættes rammer og målsætninger for samarbejdet mellem parterne for en fireårig periode. Sundhedsaftalen er primært skrevet til politikere og ledelsesniveauet i kommunerne, regionen samt praksissektoren.

Aftalen fastsætter gennem visioner, målsætninger og virkemidler en fælles politisk retning for samarbejdet mellem sygehuse, kommuner og praktiserende læger. Aftalens omdrejningspunkt er sundhedsområdet, men den er tæt forbundet til andre velfærdsområder, herunder social-, uddannelses- og arbejdsmarkedsområdet.

Et administrativt tillæg til Sundhedsaftalen 2019-2023 beskriver de konkrete indsatser og indsatsområder, der skal være med til at indfri de politiske målsætninger gennem aftaleperioden. Indsatserne skal være handlingsanvisende, vejledende og understøttende for den enkelte ansatte i sundhedsvæsnet og dennes møde med borgeren.

Det er muligt at følge indfrielsen af de politiske målsætninger her [\[LINK\]](#). Oversigten opdateres årligt.

UNDERSKRIFTER

Bo Libergren

Formand for Sundhedskoordinationsudvalget og medlem af regionsrådet i Syddanmark

Henning Ravn

Næstformand for Sundhedskoordinationsudvalget og medlem af byrådet i Esbjerg Kommune

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

Sundhedsaftalen er den formelle ramme om det tværsektorielle samarbejde i sundhedsvæsenet mellem region, kommuner og almen praksis. Formålet med Sundhedsaftalen er at bidrage til sammenhæng og koordinering af de forløb, der går på tværs af sektorer med det fælles mål at sikre høj ensartet kvalitet og patienttilfredshed. Aftalen dækker et bredt og komplekst opgavefelt og omfatter borgere i alle aldre både på det somatiske og psykiatriske område.

Nærværende Sundhedsaftale bygger videre på et stærkt og udviklingsorienteret tværsektorielt samarbejde, som har opnået mange gode resultater. Vi har eksempelvis reduceret:

- Liggetiden for de færdigbehandlede patienter på sygehusene
- Antallet af forebyggelige indlæggelser hos ældre medicinske patienter
- Antallet af akutte indlæggelser af patienter med KOL og type 2-diabetes.

Region, kommuner og praktiserende læger i Syddanmark skal i de kommende år håndtere og finde løsninger på de udfordringer, som fortsat vil presse sundhedsvæsenet og sundhedsaftalesamarbejdet. Det handler særligt om:

- Flere ældre borgere
- Flere borgere med en eller flere kroniske sygdomme
- Flere borgere som lever med - og efter kræft
- Flere borgere med psykiske lidelser

Vi skal derfor tænke innovativt og i fællesskab anvende vores ressourcer klogt og til størst mulig gavn for borgerne i Syddanmark. Det gør vi ved i fællesskab at udvikle det nære og sammenhængende sundhedshusvæsen. Det indebærer:

- At vi afprøver og udbreder integrerede samarbejdsmodeller
- At vi bruger sundhedsteknologi til at samarbejde smartere og tilbyde mere til flere
- At vi styrker kompetencerne med fokus på tidlig opsporing og koordinering
- At vi tilrettelægger nære sundhedstilbud, der tilgodeser lokale udfordringer og forhold

Vi vil med denne Sundhedsaftale udbygge det eksisterende samarbejde mellem region, kommuner og praktiserende læger i Syddanmark. Vi ønsker at skabe et sundhedsvæsen, hvor borgeren oplever sammenhæng, tryghed og bedre overgange fra en sektor til en anden. Vi vil udvikle et nært og sammenhængende sundhedsvæsen i balance, så vi i fællesskab kan håndtere de udfordringer, sundhedsvæsenet står over for nu og i fremtiden.

Vi vil gøre hinanden stærkere. Kun ved fælles hjælp, gennemsigtighed i vores samarbejde og med borgere og pårørende som medskabende og ligeværdige parter, kan vi lykkes med at forbedre borgernes sundhed. Det gør det muligt for os at prioritere ressourcer til de borgere, der behøver en særlig indsats og ekstra støtte, hvormed vi skaber lighed i sundhed.

I Syddanmark baserer vi vores tværsektorielle samarbejde på værdier, der bygger på faglighed, ansvarlighed, respekt og gensidig læring. Det forventes af sundhedsprofessionelle i alle sektorer, at de til enhver tid tager ansvar for, at en borger oplever sammenhæng, tryghed og medbestemmelse i eget forløb. Det kræver, at alle parter ser ud over deres egne ansvarsområder og er bevidste om, at de sammen med andre indgår som led i en kæde, hvis borgeren skal sikres et optimalt forløb. Vi skal på tværs af sektorer tage ved lære af såvel gode

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

som uhensigtsmæssige forløb. Samtidig er vi optaget af at måle og dokumentere effekterne af vores indsatser, for derved at sikre at vi investerer vores ressourcer i de rette indsatser.

Udmøntning af politiske visioner og målsætninger

Nærværende Sundhedsaftale er bygget op om de politiske visioner, målsætninger og virkemidler, som vi på tværs af kommuner og region er enige om. De tydeliggør den overordnede ramme for det tværsektorielle sundhedsaftalesamarbejde og parternes indbyrdes forpligtigelser.

Den administrative del af Sundhedsaftalen er beskrevet i et tillæg. Her er det fastlagt, hvilke indsatser og midler der tages i brug for, at de politiske visioner og målsætninger kan indfries. Den administrative del er således en del af Sundhedsaftalen og har samme forpligtende karakter.

Visioner og målsætninger

Sundhedskoordinationsudvalget har en overordnet vision om at styrke det tværsektorielle samarbejde, skabe mere lighed i sundhed og i fællesskab udvikle det nære og sammenhængende sundhedsvæsen med afsæt i de udfordringer, vi står overfor de kommende år.

Sundhedsrisici og sygdomme er socialt skævt fordelt i samfundet, og vi skal derfor gøre mere for at forebygge og reducere ulighed i sundhed. Sundhedsadfærd er en vigtig faktor i forhold til ulighed i sundhed. Sociale forskelle i livsstil, eksempelvis rygning, kan forklare en stor del af uligheden i dødelighed. Vores overordnede vision er derfor at skabe lighed i sundhed. Det kræver på en bred palette af indsatser, og derfor er lighed i sundhed et fokuspunkt på tværs af vores visioner og målsætninger for Sundhedsaftalen 2019-2023.

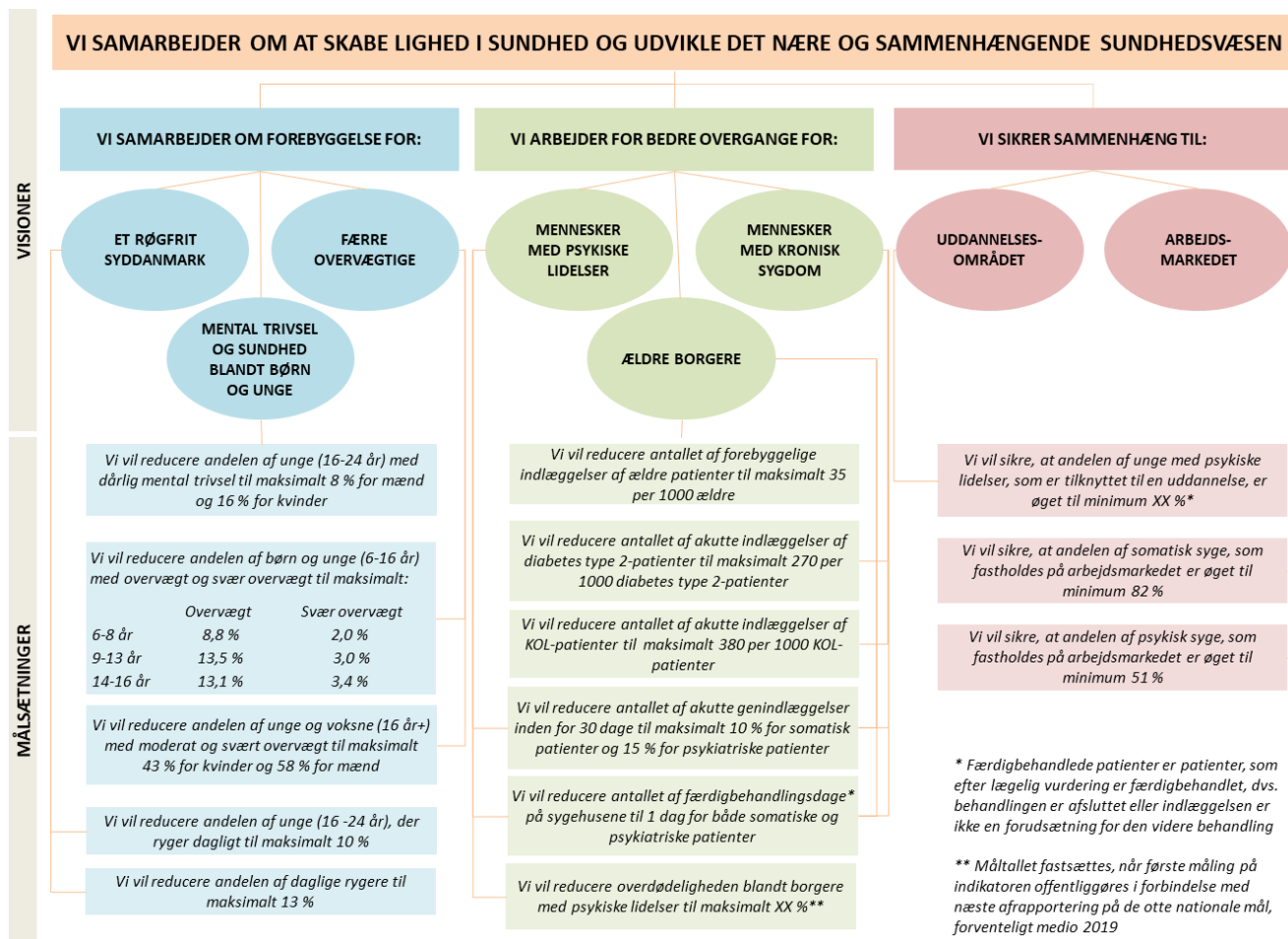
Vi vil skabe lighed i sundhed for udsatte borgere inden for somatik og psykiatri. Vi vil anskue borgerens situation ud fra en helhedsorienteret tilgang, hvor vi i fællesskab er opmærksomme på de udfordringer eller barrierer, som udsatte borgere kan have i forhold til behandling og rehabilitering, fx misbrug, andre sundhedsproblemer, økonomi eller boligforhold. Vi vil forsøge at mindske geografiske forskelle og vil med afsæt i en populationsbaseret tilgang sikre øget generel sundhed hos borgerne i Syddanmark. Disse fælles mål nødvendiggør, at vi tilrettelægger vores tilbud om forebyggelse, behandling, pleje, opfølgning og rehabilitering, så flere, også socialt udsatte borgere, får mulighed for at forbedre deres sundhedstilstand.

Vi vil udvikle det nære og sammenhængende sundhedsvæsen, så vi i fællesskab kan imødegå de udfordringer, vi står overfor. Fremtidens sundhedsvæsen skal også tilbyde borgerne i Syddanmark indsatser af høj kvalitet og sikre let og lige adgang. Forebyggelse, behandling, pleje, opfølgning og rehabilitering skal i højere grad tilbydes tæt på borgernes hverdag og med særlig fokus på mestring af egen sygdom. Det betyder, at sundhedstilbud skal tilrettelægges ud fra individuelle behov, ressourcer og mål, hvilket nødvendiggør nye og innovative løsninger og samarbejdsformer. Udviklingen stiller krav om endnu stærkere samarbejde om borgerens forløb, herunder tydelig dialog, målrettet kommunikation og rådgivning samt den rette brug og deling af informationer.

Når vores tværsektorielle samarbejde udfordres af de incitamentter (fx økonomiske rammevilkår) og strukturelle rammer, vi er givet, vil vi i fællesskab finde løsninger til gavn for borgerne i Syddanmark, og samtidig søge at påvirke de nationale rammer og de årlige økonomiforhandlinger.

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

Den overordnede vision for Sundhedsaftalen 2019-2023 udfoldes i tre visionsområder med tilhørende målsætninger.

VI SAMARBEJDER OM FOREBYGGELSE

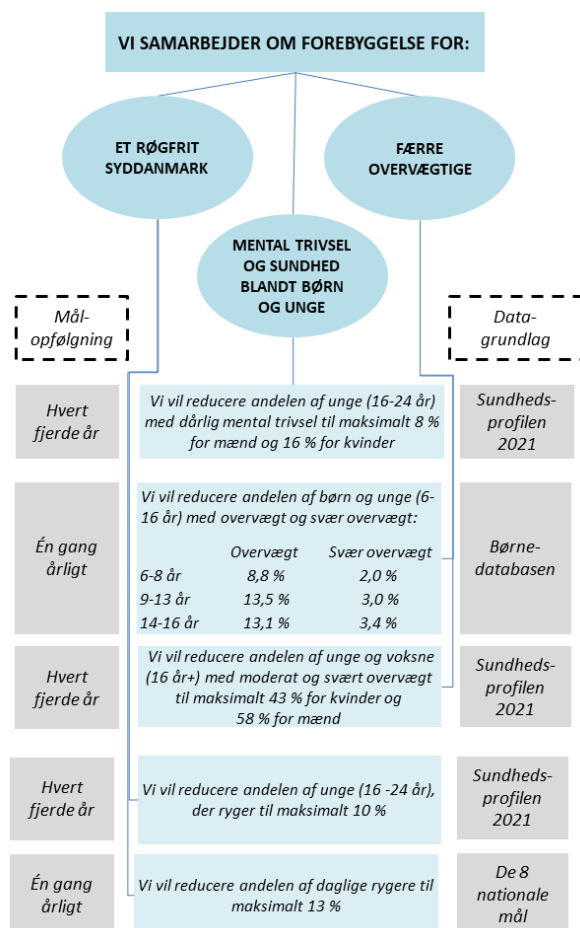
Forebyggelse er et fælles ansvar i Syddanmark. Vi vil i højere grad investere i forebyggelse og skabe flere sunde leveår for de syddanske borgere. Sygehuse, kommuner og praktiserende læger skal samarbejde om at opspore, henvise til og gennemføre forebyggelsestilbud, så borgerne undgår sygdom, eller at sygdom forværres.

Vi har et særligt fokus på rygning, overvægt samt mental sundhed blandt børn og unge.

ET RØGFRIT SYDDANMARK

Rygning er den enkeltstående faktor, der påvirker folkesundheden mest - både målt i sygelighed og dødelighed. Sundhedsprofilen fra 2017 viser, at 19 % af borgerne i Syddanmark ryger. Det er lige så mange som i 2013. Samtidig viser undersøgelsen, at flere unge begynder at ryge.

Vi vil arbejde for, at børn og unge ikke starter med at ryge, og vi vil styrke samarbejdet om rygestoptilbud. Vi har sat os som mål at

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

reducere andelen af daglige rygere og andelen af unge, der ryger, med 1,5 procentpoint pr. år. Det betyder, at andelen af daglige rygere er faldet til 13 % og andelen af unge mellem 16-24 år, der dagligt ryger, er faldet til 10 % i Syddanmark i 2023. Samtidig vil vi have fokus på, at unge ikke udvikler et afhængighedsforhold til andre tobaks- eller nikotinprodukter som e-cigaretter og snus.

FÆRRE OVERVÆGTIGE

Tal fra den Nationale Børnedatabase viser, at overvægt og svær overvægt blandt børn og unge i Syddanmark er et stigende problem. Det er kendt, at størstedelen af de overvægtige børn og unge fastholder deres overvægt som voksne. Samtidig har overvægt hos børn både fysiske og psykiske konsekvenser, især fylder psykosociale problemer meget i barndommen.

Tal fra Sundhedsprofilen 2017 viser ligeledes, at antallet af syddanskere, som er moderat eller svært overvægtige er steget. Det kræver på en bred tidlig indsats målrettet både børn og unge og deres familier. Vi vil derfor arbejde for, at færre børn, unge og voksne bliver overvægtige.

MENTAL TRIVSEL OG SUNDHED BLANDT BØRN OG UNGE

Sundhedsprofilen fra 2017 viser, at andelen af unge (16-24 år), som mistrives mentalt, i perioden 2010-2017 er steget fra 16 % til 23 % for kvinder og fra 8 % til 11 % for mænd. Der er endnu ikke nogen entydig forklaring på, hvorfor unge mistrives mentalt.

Vi vil belyse årsagerne til den dårlige mentale trivsel blandt unge og igangsætte målrettede indsatser, der i første omgang reducerer antallet af unge, der mistrives til 2010-niveau. Det betyder, at der i 2023 vil være maksimalt 16 % kvinder og 8 % mænd, som mistrives mentalt. Vi vil ligeledes have fokus på tidlig opsporing og forebyggelse af mental mistrivsel hos børn, der er yngre end 16 år.

VI ARBEJDER FOR BEDRE OVERGANGE

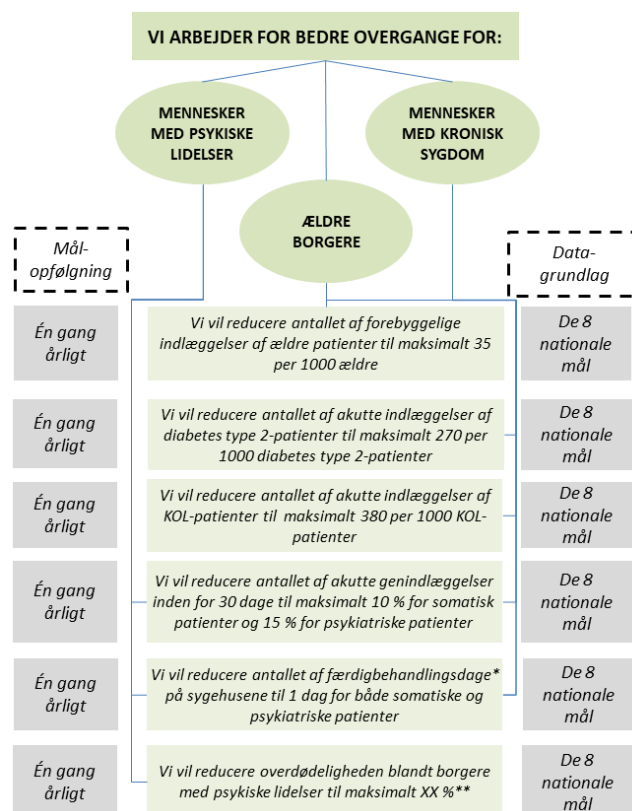
Vi vil bygge videre på vores eksisterende samarbejde med det formål at skabe sammenhæng, tryghed, nærhed og kvalitet for borgerne i Syddanmark, herunder særligt mennesker med psykisk sygdom, mennesker med kronisk sygdom og ældre borgere.

MENNESKER MED PSYKISKE LIDELSER

Der er i disse år en bekymrende stigning i antallet af syddanskere, der enten kort eller langvarigt kæmper med psykiske lidelser, og som har brug for ekstra støtte til at blive rask eller leve med deres sygdom. Borgere med psykiske lidelser har en større dødelighed end befolkningen generelt.

Vi vil reducere overdødeligheden blandt borgere med psykiske lidelser.

ÆLDRE BORGERE

* Færdigbehandlede patienter er patienter, som efter lægelig vurdering er færdigbehandlet, dvs. behandlingen er afsluttet eller indlæggelsen er ikke en forudsætning for den videre behandling

** Måltallet fastsættes, når første måling på indikatoren offentliggøres i forbindelse med næste afrapportering på de otte nationale mål, forventeligt medio 2019

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

Vi vil skabe rammerne for sund aldring og styrke borgerens evner og muligheder for at tage aktiv del i eget forløb. Færre ældre skal føle sig ensomme og leve med forringet livskvalitet som følge af sygdom. Opgørelsen af de Nationale mål for sundhedsvæsenet i 2018 viser, at vi i Syddanmark i de seneste år har formået at reducere antallet af forebyggelige indlæggelser blandt ældre.

MENNESKER MED KRONISK SYGDOM

Opgørelsen af de Nationale mål for sundhedsvæsenet i 2018 viser, at vi i Syddanmark de seneste år har formået at reducere antallet af akutte indlæggelser af patienter med KOL og type 2-diabetes. Vi vil bygge videre på den positive udvikling i den kommende aftaleperiode. Herunder have et særligt fokus på mennesker med flere samtidige kroniske sygdomme. Det krævet, at vi finder nye løsninger, der kan håndtere de udfordringer, der opstår, når mennesker har mere end én kronisk sygdom.

Når det er nødvendigt med en indlæggelse, vil vi tilbyde borgeren behandling, pleje og rehabilitering, som hænger sammen på tværs af sygehuse, kommuner og almen praksis. Alle parter i sundhedsvæsenet skal levere sundhedsydelser, der er individuelt tilpasset borgeren, og som samtidig understøtter samarbejdspartnere i og udenfor egen sektor.

Vi vil på tværs af sygehuse, kommuner og almen praksis skabe bedre overgange:

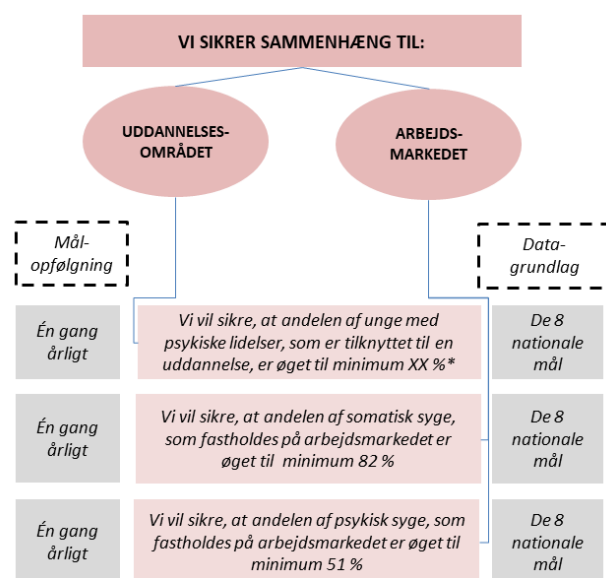
- Vi vil styrke samarbejdet og kommunikationen i forbindelse med indlæggelse og udskrivelse for at sikre, at vi trygt kan reducere antallet af færdigbehandlingsdage
- Vi vil samarbejde om medicinbehandling for at sikre at borgere i Syddanmark altid får den korrekte medicin
- Vi vil styrke vores samarbejde om tidlig opsporing af sygdom og igangsætte koordineret behandling, pleje og opfølgning, så færre borgere får brug for akutte (gen)indlæggelser.

VI SIKRER SAMMENHÆNG TIL UDDANNELSESOMRÅDET OG ARBEJDSMARKEDET

Uddannelse og arbejde skaber identitet og et fast holdepunkt i tilværelsen. Det er forbundet med store personlige og økonomiske omkostninger, når mennesker, på grund af psykisk eller somatisk sygdom, mister tilknytningen til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet. Sundhed kan være et middel til at komme i beskæftigelse, ligesom et godt arbejde er sundhedsfremmende.

Vi vil arbejde for, at andelen af borgere med psykisk sygdom og tilknytning til arbejdsmarkedet øges til 51 %, og at andelen af borgere med somatisk sygdom og tilknytning til arbejdsmarkedet øges til 82 % i 2023.

Vi vil styrke sårbare borgers mulighed for at opnå eller bevare tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi vil arbejde med evidensbaserede indsatser, så vi kan støtte borgeren i at mestre

* Måltallet fastsættes, når første måling på indikatoren offentliggøres i forbindelse med næste afrapportering på de otte nationale mål, forventeligt medio 2019

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

eget liv og dermed vende tilbage i beskæftigelse efter længere tids sygefravær.

Virkemidler

Sundhedsaftalen skal ikke alene fastlægge visioner og målsætninger. Den sætter ligeledes retningen for, hvordan vi arbejder sammen om at nå dem. Når vores fælles visioner og målsætninger skal omsættes til konkrete indsatser og initiativer, har vi fokus på følgende:

- **Sæt borgeren først**

Værdiskabelse for borgere og pårørende er omdrejningspunktet for vores indsatser og initiativer i sundhedsaftalesamarbejdet. Vi arbejder rehabiliterende i mødet med borgeren og med afsæt i borgerens ressourcer, behov og ansvar for egen sundhed. Borgere og pårørende skal være en medskabende og ligeværdig part i planlægning, beslutninger og målsætninger for egen sundhed og behandling. Alle parter har noget at bidrage med – og kan have berettigede forventninger til hinanden.

Når vi udvikler og implementerer indsatser i Sundhedsaftalen, gør vi det i tæt samarbejde med borgere, pårørende og sundhedsprofessionelle. Vi samarbejder med civilsamfundet og frivillige, hvor det giver værdi for borgeren og dennes forløb.

- **Tænk nyt – nye samarbejdsformer**

Vi har i Syddanmark en styrkeposition i forhold til anvendelsen af sundhedsteknologi, digitale løsninger og telemedicin, som vi vil anvende til at udvikle løsninger på fremtidens udfordringer. Sundhedsaftalen skal styrke sammenhæng og fortsat understøtte en effektiv og bæredygtig anvendelse af ressourcer i sundhedsvæsenet.

Vi vil videreudvikle vores eksisterende samarbejde om elektronisk kommunikation og koordinering af patientforløb med det formål at styrke trygheden for den enkelte borger. Vi vil udvikle nye samarbejdsformer og samarbejdsaftaler, som muliggør, at borgere kan tilbringe mindre tid på sygehusene og mere tid i eget nærmiljø og hverdagsliv. Herudover vil vi kvalificere de mange muligheder og samstemme den lokale opgavevaretagelse, så borgeren kan få ensartede tilbud uafhængigt af geografi.

- **Mest mulig sundhed for pengene**

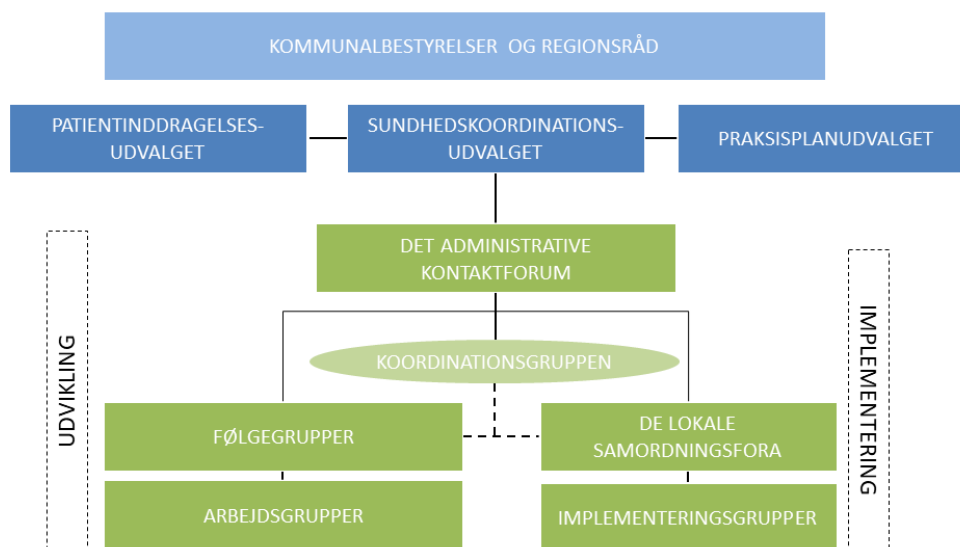
Vi vil med udgangspunkt i LEON-princippet¹ sikre mest mulig sundhed for de ressourcer, der bruges i det syddanske sundhedsvæsen. Vi vil se fordomsfrit på opgaveløsningen og udvikle samarbejdet der, hvor der er sundhedsgevinster at hente for borgeren og tilsvarende effektivisering at hente for kommuner og region. I fællesskab vil vi tilbyde borgere i Syddanmark mere sammenhængende sundhedstilbud tættere på deres dagligdag.

¹ LEON-princippet betyder, at opgaverne skal løses på det lavest effektive omkostningsniveau

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

Organisering

I Syddanmark har vi opbygget en solid og velfungerende tværsektoriel organisering, som videreføres i Sundhedsaftalen 2019-2023.

Sundhedskordinationsudvalget har jf. Sundhedsloven ansvaret for Sundhedsaftalen og det tværsektorielle sundhedssamarbejde i Syddanmark. Sundhedskordinationsudvalget sætter den politiske retning for Sundhedsaftalen og træffer de overordnede beslutninger om både udviklingen og udmøntningen af Sundhedsaftalen. Sundhedskordinationsudvalget er sammensat af repræsentanter udpeget af regionsrådet, kommunerne i Syddanmark (kommunekontaktrådet) og almen praksis i regionen (PLO Syddanmark).

Praksisplanudvalget udarbejder en praksisplan, som blandt andet beskriver de indsatser, der skal varetages i almen praksis med henblik på at understøtte de politiske visioner og målsætninger for Sundhedsaftalen. Praksisplanudvalget udarbejder delaftaler for de opgaver, som almen praksis jf. Sundhedsaftalen forpligtes til at udføre.

Patientinddragelsesudvalget bidrager til at styrke brugerperspektivet på sundhedsvæsenet med særligt fokus på det sammenhængende patientforløb på tværs af sygehusene, praksissektoren og kommunerne. Udvalget deltager én gang årligt på et fællesmøde med Sundhedskordinationsudvalget. Derudover kan der løbende arrangeres møder mellem formandskaberne for de respektive udvalg, når dette vurderes relevant.

Det Administrative Kontaktforum sætter på baggrund af de politiske visioner og målsætninger den administrative retning for sundhedsaftalesamarbejdet og for implementering af Sundhedsaftalen. Den administrative organisering af uddybet i det administrative tillæg.

Opfølgning på politiske visioner og målsætninger

Målsætningerne for Sundhedsaftalen er koblet til de otte nationale mål for sundhedsvæsenet, sundhedsprofilen og andre nationale databaser. Sundhedskordinationsudvalget vil én gang årligt blive præsenteret for en status på de politiske visioner og målsætninger. I den sammenhæng er der udarbejdet dels et overblik, som løbende kan bruges til at vurdere status for hver enkelt målsætning [\[LINK\]](#) og dels en beskrivelse af

UDKAST TIL ENDELIG GODKENDELSE - 050319

baggrunden for hver enkelt målsætning [\[LINK\]](#). Den årlige status muliggør, at der både politisk og administrativt kan justeres og prioriteres i forhold til de igangsatte indsatser.

Sundhedskoordinationsudvalget har ansvaret for, at der midtvejs, og ved aftalens udløb, udarbejdes en samlet status til Sundhedsstyrelsen.

Løbende politisk samarbejde

Sundhedskoordinationsudvalget vil systematisk inddrage Praksisplanudvalget og Patientinddragelsesudvalget i implementering af og opfølgning på Sundhedsaftalen.

Sundhedskoordinationsudvalget vil styrke det politiske ejerskab for Sundhedsaftalen ved årligt at afholde et møde med kommunale udvalgsformænd med ansvar for sundhedsaftaleområdet og lokale repræsentanter fra PLO Syddanmark. Ligeledes vil Sundhedskoordinationsudvalget i aftaleperioden være vært for et midtvejsmøde, hvor der gøres status på indfrielsen af de politiske visioner og målsætninger.

Sundhedskoordinationsudvalget vil ligeledes arbejde for at øge vidensdelingen med Sundhedskoordinationsudvalgene på tværs af de fem regioner med det formål at inspirere og blive inspireret til at udvikle det tværsektorielle samarbejde. Det skal ses i sammenhæng med, at Sundhedsaftalen de senere år i stigende grad er blevet sammenkoblet med implementeringen af nationale initiativer, handlingsplaner, forløbsprogrammer og kvalitetsstandarder. Denne udvikling forventes at fortsætte i den kommende aftaleperiode.

Vi bygger videre på vores gode erfaringer med systematisk at integrere nationale initiativer i vores sundhedsaftalesamarbejde ved at skabe gennemsigtighed og oversætte indholdet til den syddanske kontekst.

Sammenhæng mellem sundhedsaftalen og praksisplanen

Sundhedsaftalens visioner og målsætninger er udgangspunktet for Praksisplanen 2020-2023, og derfor skal Sundhedsaftalen og praksisplanen ses i en sammenhæng. Praksisplanen udgør rammen, der sikrer grundlaget for sundhedsaftalens gennemførelse og implementering i almen praksis. Vi vil i løbet af aftaleperioden bygge videre på et gensidigt og forpligtigende samarbejde, hvor der for de indsatser, som ikke kan håndteres inden for den gældende overenskomst og aftalegrundlag, udarbejdes lokalaftaler for praktiserende læger i Syddanmark.

Bilaterale samarbejder

Der igangsættes løbende mange samarbejdsprojekter i Syddanmark med relevans for det tværsektorielle samarbejde. For at sikre, at Sundhedskoordinationsudvalget er orienteret om, hvad der udvikles lokalt, og for at understøtte, at erfaringer fra succesfulde projekter deles mellem parterne og understøtter visionerne i sundhedsaftalen, vil Sundhedskoordinationsudvalget have et særligt fokus på disse samarbejder igennem aftaleperioden.

Sundhedskoordinationsudvalget vil på de årlige møder med udvalgsformændene drøfte, om der er projekter, det vil være relevant at arbejde for at udbrede.